

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 5. oktobra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 116.

Nizozemska in Slovenija.

Danes zapuša naše kraje delegacija nizozemskih gospodarskih organizacij, ki je prišla k nam, da poglobi gospodarske odnose obeh kraljevin. Naši industrijski in trgovski krogi so pozdravili poset Holandcev ob zaključku turneje v Sloveniji v dobi sedanje poslovne in produkcijske krize z iskreno dobrodošlico in nado, da bo ta poset prinesel mnogo praktičnega uspeha, pomoči in koristi naši domači podjetnosti. Zato smatramo pri tej priliki za svojo publicistično dolžnost seznaniti naše čitatelje vsaj v glavnem z gospodarskimi razmerami na Holandskem.

Nizozemska meri 34.186 kvadratnih kilometrov in ima ca 7 milijonov prebivalcev, od katerih je 98,8% Nizozemcev. Med tuji so posebno zastopani Nemci, Belgijci in Angleži. Po veri je nad polovica protestantov, ena desetina pa je židov. Največja mesta so Amsterdam s 647.000 prebivalci, Rotterdam s 506.000 prebivalci, nadalje glavno mesto Haag s 360.000 in Utrecht s 138.000 prebivalci. Cela država meri v dolžini ca 300 km, v širini pa okrog 200 km in je gosto preprežena z vodnimi prekopi in kanali, ki povzročajo izredno rodovitnost tal in so omogočili, da se je holandsko poljedelstvo, vrtnarstvo in živinoreja povzpela na izredno visoko stopinjo kulture.

Od površine pripade 909.000 ha na polja, 1.200.000 na travnike in pašnike, 94.000 na vrtove in le 249.000 ha na gozdovje.

Radi goste naseljenosti je vlada sklenila leta 1918. osušiti Zuydersko jezero. To ogromno tehnično delo bo končano šele leta 1952. in bo stalo ca 66 1/4 milijonov holandskih godinarjev. Holandsko vrtnarstvo in produkcija sočivja in povrtnine je svetovno znana. Zelo razvito je tudi ribarstvo, posebno pa lov slanikov in ostrig. Vrednost ulovljenih slanikov je znašala leta 1920. 36,6 milijonov holandskih godinarjev. Produkcija premoga je zelo neznatna. V edinem revirju v Limburgu se producira letno 34 milijonov stotov premoga.

Industrija je na Holandskem znatno razvita. V celi kraljevini obstoja 354 rafinerij za špirit, 20 tovarn za sladkor iz repe in 10 za trsni sladkor, 28 solarn, 271 pivovarn, 92 tovarn kisa, nadalje mnogobrojne ladjedelnice, tekstilne tovarne, tovarne porcelana, žarnic, papirja, železarne in vrvarne. Važna obrtna straka je brušenje dijamantov, katere središče je Amsterdam.

Vrednost njihove zunanje trgovine je znašala leta 1920. 3,3 milijone hol. godinarjev, dočim je izvoz dosegel samo 1,7 milijon hol. godinarjev. Največji delež na zunanji trgovini Holandske imajo Nemčija, Anglija in Belgija ter nizozemske kolonije. Mnogo trguje po vojni tudi s sovjetsko Rusijo.

Glavni predmeti izvozne trgovine Nizozemske so: tekstilije 260 milijonov godinarjev, margarin 101 milijon, žito in moka 75 milijonov, holandski sir 64 milijonov, papir 69 milijonov, maslo 56,8 milijonov, sladkor 51 milijonov in železo 50 milijonov hol. godinarjev.

Med uvoznimi predmeti je omeniti: železo in jeklo 298 milijonov, tekstilije 338, premog 230, mineralna olja 103, les 186,9, kava 65,5, oljnata semena 66,2 milijonov godinarjev.

Proti njihovem eksportu zelenjave in cvetlice se v zadnjem času zapira-

jo uvozne države ena za drugo. Najhujši udarec je bila uvedba visoke prohibitivne carine in nato prepoved uvoza v Združene ameriške države in uvedba 18% uvozne carine na sir v Nemčijo.

Holandska ima obsežno trgovsko mornarico, ki šteje 283 jadrnic s 27 tisoč 213 tonami in 570 parnikov z 804.307 tonami. Najvažnejša luka je Rotterdam, ki je druga največja luka v Evropi. Na njo pripade 55% vsega pomorskega prometa, nadalje Amsterdam z 20%, Vlissingen s 4% in Hook van Holland s 4%. Poleg tega ima Holandska 3200 plovih kanalov, 4800 kilometrov cest, 3820 km železnic ter 8200 km brzojavnih in 3540 telefonskih vodov.

Denarna enota je holandski goldinar, ki ima 100 centov in ki notira sedaj 22,70 Din.

Nizozemske kolonije v Južni Ameriki in vzhodni Indiji so skupno nad stokrat večje kot materinska zemlja. Samo holandske posesti v Indiji znašajo 1,915.000 km² s 47,5 milijoni prebivalcev. Sem spadajo med drugimi na kolonijalnih izredno bogati in rodovitni otoki:

1. Java in Madeira 131.000 km² s 34 milijoni prebivalcev.

2. Sumatra 415.000 km² s 5 milijoni prebivalcev.

3. Borneo 553.000 km² z 1,5 milijona prebivalcev.

4. Celebes 185.000 km² s 3 milijoni prebivalcev.

V teh kolonijah se nabaja komaj dobrih 100.000 Nizozemcev, ostalo prebivalstvo so deloma Kitajci, Malajci itd.

Glavni produkti Jave so: kokosovi orehi, riž, koroza, cimet, čaj, kaučug in sladkorna trska, kakao, tobak, indigo ter kava. Poleg tega je tam razvito pridobivanje cina in premoga.

Na severnem delu južne Amerike se nahaja holandska Guyana, ki ima 129.000 km² površine in 109.000 prebivalcev. Poleg že naštetih kolonijalnih predmetov izvažajo Guyana še banane, melaso, rum in zlato.

Trgovski promet Nizozemske z našo kraljevino je bil po dosedanjih uradnih statističnih izkazih zelo neznamenat, vendar vedno znatno aktiven v prilog Holandcev. Znašal je (v milijonih dinarjev):

izvoz:	izvoz:	
leta 1920	4,4	0,5
leta 1921	17,3	1,3
leta 1922	95,4	14,06
leta 1923	76,1	16,3
leta 1924	73,9	36,6
leta 1925	159,5	28,3

Pri našem izvozu igrajo glavno vlogo koroza, suhe slive, karbid, cement, tanin, bauksit in proizvodi lesne industrije, dočim pridejo pri uvozu v glavnem v poštev bombaž, kolonijalno blago, surove kože, olja itd.

Direktne trgovske zveze med nizozemskimi in našimi trgovskimi krogi obstojajo že dolga decenija. Davno pred svetovno vojno so imele razne industrije iz Slovenije živahne stike z nizozemskimi kolonijami v Orijentu, odkoder so dobavljali za svoje obrate surovine preko severnih jadranskih pristanišč, pa tudi promet preko kontinenta med Holandsko in našimi kraji je bil znaten v industrijskih produktih in kolonijah. Po prevratu se je situacija izpremenila in nam je bilo treba popolnoma nove gospodarske orientacije. Mnogo zvez je bilo vsled raznih neprilik, predvsem radi pomanjkanja ugodnih in cenih parobrodarskih zvez ukinjenih in je naša živa želja, da se stvori čimprej možnost, da jih obnovimo.

Večina naše eksportne trgovine, kakor tudi importne, se vrši danes še s posredništvom naših sosednih držav, zato izražamo iskreno željo, da se čimprej stvori nova in čim širša podlaga za vzajemno poglobitev trgovskih odnosov in izmenjave blaga. Ob priliki, ko sklepa naša delegacija trgovsko pogodbo z Anglijo, Belgijo in Francijo, moramo izraziti željo, da se stara pogodba med kraljevino Srbijo in Holandijo, ki datira iz leta 1881., čimprej nadomesti z novo pogodbo, ki bi omogočila intenzivnejši razvoj poslovnih odnosov obeh držav.

Obširna gospodarska poročila našega generalnega konzula g. Majnarda Merensa v Amsterdamu nam nudijo najpodrobnejši pregled o možnostih inicijative in vzpostavitve novih stikov med našo državo in Holandijo. Naši gospodarski krogi budno sledijo njegovim prizadevanjem in prepričani smo, da njegov trud ne bo ostal brez pozitivnega uspeha. Velike nade polagamo tudi na ta obisk, da ustvari in prinese našemu gospodarstvu možnost hitrejšega poleta iz sedanje depresije, ki ovira našo gospodarsko aktivnost.

Mednarodni železni kartel podpisan.

30. septembra so podpisali v Bruslju dogovor o mednarodnem železnem kartelu, 1. oktobra je stopil v veljavo. Podpisali so ga Nemci, Francozi, Belgijci in Luksemburžani; Loucher želi, da bi se kartel razširil. Kakor vse kaže, bodo kmalu tudi druge države zraven.

Ta dogovor je prvi veliki mednarodni dogovor v gospodarstvu, zaključek dobe gospodarskih bojev in narodnih sovražnosti ter začetek mednarodnega gospodarskega sodelovanja v skupni blagor vseh.

Pogajanja so bila zelo dolgotrajna, vsak bralec našega »Kovinskega trga« to dobro ve. Težave so delali Belgijci, direktno; indirektno pa posebno Angleži in Italijani. Belgijci so zahtevali kvoto 290.000 ton, ponujali so jim jih 265.000. Sedaj so se zedinili na bazi 282.000; to pomeni 11,55% skupne produkcijske svote kartela, ki so jo določili na 27,528.000 ton surovega jekla in ki jo tekom let pod gotovimi pogoji lahko dvignejo na 30 milijonov ton. Diferenca je namenjena zlasti kvotnim zahtevam tistih držav, ki bodo pozneje kartelu pristopile, v prvi vrsti Češkoslovaški in Poljski. Ne pričakujejo pa samo kontinentalnih držav, temveč tudi Anglijo, prej ali slej. Po drugih poročilih bi dobila Belgija 295.000 ton = 12,56% vse produkcije. Francija dobi kvoto 8 milijonov ton, Nemčija 10 do 11, kar pomeni ca. 70% njene kapacitete, Luksemburška 3% manj kot Belgija, za saarsko ozemlje bodo določili poseben kontingent. Če bodo produkcijo dvignili na 50 milijonov ton, se bo belgijska kvota zvišala za 2,85%; če bo produkcija padla pod 27,538.000, pa bodo sorazmerno padli tudi kvotni odstotki posameznih držav.

Določitev kvote se je ravnala po produkciji leta 1925 in prve polovice leta 1926. Nemška produkcija je znašala lani nad 12 milijonov ton, v prvih letošnjih šestih mesecih 5,2, belgijska 2,5 in 1,3, francoska 7,5 in ca 4, luksemburška 2 in 0,9; skupaj lani 25,711.000 ton surovega jekla, letos v prvi polovici pa 12,681.000. Kljub temu so pa produkcijsko število dvignili

takoj na omenjeno višino 27,528.000 ton.

O izjavah glede eminentne važnosti dogovora podamo danes izjavo Stresemanna, nemškega ministra za zunanje zadeve:

»V mednarodnem železnem dogovoru vidim gospodarskopolični dogodek komaj precenljive dalekosežnosti. Vidim nevarnost, ki obstoji v tem, da se tako velika gospodarska moč združi v par rokah; kljub temu pa dogovor pozdravljam, in se mi nihče ne sme čuditi. Kajti na drugem polju se je tukaj uresničila misel, koje udeležitev na političnem polju smatram za svojo življenjsko nalogo. Industrijske skupine, kojih nasprotstva so se zdela pred kratkim nepremostljiva, so se zedinile, in so uredile produkcijo z ozirom na sedanje potrebe in na potrebe svetovnega trga. Sicer ta kartel ni prvi svoje vrste, a je brez dvoma najvažnejši, kar se jih je doslej sklenilo; tako glede dejstva, da gre za eno temeljnih snovi narodnega gospodarstva.

Na železni kartel pa naslanjam še drugo svoje upanje, namreč, da bo temeljno razmerje velikih industrij na mednarodnem trgu postalo sedaj drugačno.

Že pred vojsko, zlasti pa v sili prve povojne dobe, se je zdelo, da gre ves razvoj za tem, da močna industrija poskusi dvigniti svojo produkcijo do najskrajnejše izmere in da si pridobi na svetovnem trgu na škodo industrij drugih držav kolikor mogoče obsežen delokrog; danes smo pa spoznali, da mora privedi tak večer boj s svojim trajnim menjavanjem do nezdravega kolebanja v cenah in da koncem koncev nikomur ne koristi. Zlasti moram opozarjati na nevarnost, ki jo rodi interesnega nasprotstva polna atmosfera ne samo v industriji, temveč tudi v političnem miru narodov. Zato se veselim, da je napravljen sedaj začetek, ki bo vse napetosti odstranil.

Kar se mi na mednarodnem dogovoru najbolj dopade, je dejstvo, da hoče biti res mednaroden. To se vidi iz določbe v dogovoru, da mu lahko pristopi industrija vsake dežele. Upajmo, da ni več daleč čas, ko bo splošno prodrlo prepričanje, da pridejo na gospodarskem polju narodi s pametnim in odkritosrčnim skupnim delovanjem dalje kakor pa z neoviranim tekmovanjem. Naj bi rodila velika misel, ki je podlaga dogovora, dobre sardove in naj bi se po njegovem zgledu zedinile tudi druge industrijske panoge čez ozke deželne meje k skupnemu delu!

Priobčili bomo tudi še izjave drugih pomembnih politikov in narodnih gospodarjev.

Podaljšanje stanovanjskega zakona.

Po dolgih bojih in živahnem razpravljanju v skupščinskem odboru za proučevanje načrta novega stanovanjskega zakona je odbor v soboto sklenil, da ostane sedanji stanovanjski zakon z nekaterimi spremembami v veljavi do 1. novembra 1927. Krog zaščitenih se je znatno skrčil in sicer izpadejo od zaščite vsi obrtniki. Ne izide pač zakon ali katerisibodi ukrep vlade, da ne bi prinesel za gospodarske kroge nov udarec. Zdi se res, da hoče vlada po velikem prizadevanju in iskanju sredstev za omiljenje težkega položaja sanirati gospodarsko krizo s tem, da uniči od trgovine, obrti

in industrije tudi to, kar še s silo vegetira.

Odbor je z malimi spremembami sprejel osnutek ministrstva socialne politike. Novi zakon bo veljal do 1. novembra 1927, na kar se vsaka zakonska zaščita najemnikov ukine in prepusti hišnim posestnikom prosto razpolaganje s stanovanji.

Sedaj veljavni stanovanjski zakon se spremeni v naslednjem:

Člen 1. Svobodno razpolaganje s stanovanji v starih hišah se omeji po določbah tega zakona, ki velja do 1. novembra 1927.

Člen 12. Nikomur se ne more dodeliti stanovanje večje od 4 sob, pri čemer kuhinja in druge pritlikline ne štejejo za sobe. Oni, ki še imajo večja stanovanja kakor 4 sobe, more stanovanjsko sodišče na zahtevo hišnega lastnika nadštevne sobe odvzeti in jih dodeliti drugemu.

Če se najemnik in hišni posestnik ne moreta pogoditi glede višine najemnine, a gre za stanovanje od največ 3 sob, znaša najemnina v zmlisu čl. 11. šestkratno predvojno najemnino (računano v dinarjih), pri stanovanjih 4 sob pa osemkratno predvojno najemnino (računano v dinarjih), toda le, če je najemnik:

1. državni uradnik (uslužbenec, služitelj), častnik, njihove rodbine in vdove, izvzemši oficirje in državne uradnike-zdravnike, inženjerje, veterinarje itd., ki vrše privatno prakso.
2. Upokojenci in upokojenke, njih rodbine in vdove, izvzemši upokojenec-zdravnike, inženjerje, odvetnike, zobtehnikarje itd., ki vrše privatno prakso.
3. Duševni delavci kot: književniki, umetniki, slikarji, pesniki, gledališki igralci, novinarji in drugi, ako mesečni dohodek vseh rodbinskih članov, ki stanujejo v dotičnem stanovanju, ne presega 3000 Din.
4. Duhovniki v pokoju (vseh veroizpovedi), njih rodbine in vdove.
5. Vojni invalidi in njih vdove, ako so v slabem gmotnem položaju.
6. Vojne vdove in sirote, rodbine v vojni padlih in umrlih vojakov, ako so v slabem gmotnem položaju.
7. Vsi fizični delavci (tudi obrtniki, ki ne delajo na svoje lastno ime in nimajo svoje lastne delavnice, marveč so zaposleni pri kakem podjetju ter imajo mesečno ali dnevno plačo), vsi industrijski in drugi delavci, ako skupni dohodek vseh rodbinskih članov, ki stanujejo v istem stanovanju, ne presega 3000 Din.
8. Trgovski in industrijski nameščenci in pomočniki (v kolikor niso označeni že v predhodni točki), ako skupni mesečni dohodek vseh rodbinskih članov, ki stanujejo v dotičnem stanovanju, ne presega 3000 Din.
9. Uradniki in nameščenci samoupravni oblasti (občin itd.), ako nimajo postranskih dohodkov in mesečni dohodek vseh rodbinskih članov ne presega 3000 Din.

Višino mesečnih dohodkov ugotovi sodišče po svobodni oceni.

Osebe, navedene v 1. in 2. točki tega člena, čijih postranski dohodki znašajo letno več kakor 36.000 Din, nimajo pravice na zaščito po tem zakonu.

Člen 17. Premeščeni uradniki in nameščenci izgube 6 mesecev po premesitvi pravico do stanovanja v svojem starem službenem mestu.

Člen 8. Vse odredbe stanovanjskega zakona z dne 15. maja 1925 (t. j. sedanega stanovanjskega zakona), ki so v nasprotju z določbami tega zakona, izgube s 1. novembrom 1926 svoj veljavo.

Člen 9. Dodeljevanje stanovanj po tem zakonu vrši do 1. maja 1927 stanovanjsko sodišče. Določbe tega sodišča, ki do tega dne ne bodo izvršene, izgube s tem dnem veljavnost, izvzemi pri državnih uradnikih, ki bodo premeščeni v času od 1. maja do 1. novembra 1927.

Člen 10. Hišni lastniki, ki se s svojimi najemniki ne morejo pogoditi za najemnino od 1. novembra 1927 naprej, so dolžni, da jim odpovedo stanovanje v roku od 1. oktobra do 1. novembra 1927 potom pristojne policijske oblasti (v Sloveniji bržkone preko pristojnega okrajnega sodišča). Ako se najemnik, ki mu je na ta način odpovedano stanovanje, do 1. novembra ne izseli, izvrši deložacijo na zahtevo hišnega posestnika pristojna oblast.

Člen 11. Ako bo v času od 1. maja do 1. novembra 1927 izpraznjeno kakor stanovanje v hišah, na katere se nanašajo omejitve tega zakona, je hišni posestnik dolžan, prijaviti izpraznjeno stanovanje pristojnemu sodišču. Ako sodišče tega stanovanja v roku dveh mesecev ne dodeli kakemu upravičencu po čl. 9. tega zakona, ima hišni posestnik pravico, da prosto razpolaga s tem stanovanjem.

Novi stanovanjski zakon stopi v veljavo s 1. novembrom 1926. Osnutek, ki ga je v stilizaciji sprejel odbor, bo v prihodnjih dneh predložen Narodni skupščini v končno odobritev.

Holandci v Ljubljani.

Skupina Holandcev, o kateri smo poročali že v zadnjem listu, je hotela na svojem informativnem potovanju po Jugoslaviji posetiti tudi Slovenijo. Pod vodstvom senatorja nizozemskega parlamenta g. dr. I. N. Heerkens Thyssen-a je skupina, v kateri se nahajajo zastopniki holandskih trgovskih in industrijskih krogov, najprej posetila Beograd in Zagreb, od koder je prispela v nedeljo z brzovlakom ob 11. predpolodne v Ljubljano.

Na kolodvoru so pozdravili odlične goste zastopniki tukajšnjih gospodarskih krogov in oblasti. V imenu velikega župana je gostom izrekel dobrodoščilo načelnik g. dr. R. Marn, v ime-

nu zbornice za trgovino, obrt in industrijo pa nje predsednik g. I. Jelačin ml. Med drugimi, ki so bili ob prihodu predstavljeni holandskim gostom, smo videli predsednika Zveze industrijev g. D. Hribarja, predsednika društva denarnih zavodov g. generalnega ravnatelja A. Tykača, tajnika trgovske zbornice gg. dr. F. Windischerja, I. Mohoriča in dr. Plessa, tajnika Zveze industrijev gg. dr. Golio in Goriupa, zastopnika ljubljanskega gremija trgovcev g. Fabianija i. dr. Za pozdrave se je v imenu gostov zahvalil g. dr. I. N. Heerkens Tyssen.

Vnedeljo popoldne so si gosti ogledali Bled, kjer jih je pozdravil blejski župan g. Kenda. Ponovno so gostje na poti, a zlasti na Bledu dali duška svojemu navdušenju nad lepotami naše Gorenjske.

V ponedeljek so si Holandci, med katerimi sta tudi dva večja trgovca s tobakom, ogledali ljubljansko tobačno tovarno, Državni zavod za čipkarsko obrt in markantnejše točke mesta. — Popoldne je sledil poset papirnice v Vevčah.

Po pregledu papirnice v Vevčah so se gosti vrnili na avtomobilih v Ljubljano, kjer je imel član skupine g. prof. dr. W. Westerman predavanje o kulturnih in gospodarskih prilikah na Nizozemskem. Predavanje je spremljal film z najzanimivejšimi slikami. Dvorana Matice je bila nabito polna; vsi so z zanimanjem sledili predavanju in proizvajajnu krasnega filma.

Zvečer so gospodarske organizacije priredile gostom v čast večerjo v prostorih Ljubljanskega kluba. Goste je pozdravil kot hišni gospodar predsednik kluba g. dr. Vidmar, nato v imenu vlade načelnik g. dr. Marn. Imenom Zveze industrijev je nazdravil Zvezin predsednik g. D. Hribar, nakar je sledila zdravica g. I. Jelačina ml., predsednika Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Na pozdrave je odgovoril in se zahvalil za gostoljubnost vodja ekspedicije senator g. dr. Thyssen, a zanimive besede je spregovoril tudi industrijec iz Amsterdama g. C. F. Utermöhlen. Tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. dr. F. Windischer je po kratkih uvodnih besedah izročil vsakemu gostu po en izvod poročila, kojega je izdelala naša zbornica posebno za goste. Poročilo vsebuje najvažnejše statistične podatke o Sloveniji ter nudi lepo, zaokroženo sliko o gospodarskih razmerah v Sloveniji in o možnostih za navezovanje stikov z Nizozemsko. Poročilo bo gostom pri iskanju poslovnih zvez z nami v najboljšo oporo. Vsak gost je dobil tudi po en seznam izvoznih in uvoznih tverdk zborničnega okoliša.

Večer je potekel v intimnem razgovoru, ki je nudil priliko, da so se zastopniki holandskih in naših gospodarskih krogov поближе medsebojno spoznali, kar ne bo ostalo, upajmo, brez poristnih praktičnih posledic.

NAČRT JUGOSLOVANSKE-ITALIJAN-SKE BANKE.

Od leta 1924 na 1925 se je znižala eksportna vrednost Italije v Jugoslavijo prav bistveno (od 20,5 na 18,7) in prav tako eksportna vrednost Jugoslavije v Italijo (od 28,9 leta 1924 na komaj 20 leta 1925). Obe državi uvidevata, da je prvi vzrok tega nazadovanja pomanjkanje odnosnih trgovskih in industrijskih kreditov in so obojestranski kompetentni činitelji sklenili, da bodo v najbližjem času proučili načrt nove jugoslovansko-italijanske banke. Kakor zatrjujejo merodajni gospodarski krogi, je zlasti občutno pomanjkanje živine in mesa v Italiji napotilo Italijane k temu predlogu. Jugoslavija bo predlog gotovo ugodno upoštevala, če bo oprt na dobro organizacijsko podlago in ne bo, kakor smo pri vsaki pogodbi, ki jo sklenemo z Italijani, upošteval enostransko samo interese Italijanov. Doslej smo pač bili tako naučeni, da so se pogodbe z Italijo sklepale bolj v formi diktata, nego obojestranskega sporazuma, brez vsakega ozira na naše interese, zato se tudi že govoric o novi banki upravičeno bojimo!

Trgovina.

Pred ratifikacijo trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Turčijo. V soboto se je vrnil z dopusta v Beograd turški poslanik Sihmet-beg ter je interpeliral pri vladi glede zaključka trgovinske pogodbe med Turčijo in Jugoslavijo. Pogodba se bo ratificirala takoj, ko se vrne jugoslovanska finančna delegacija iz Francije. Nadalje je protestiral proti sekvestraciji imovine turških podanikov, bivajočih v Jugoslaviji. Izrazil je tudi svoje začudenje, ker jugoslovanska vlada ni demantirala vesti, da bi bila soudeležena pri enem vojnem naklepu, ki ga je skoval bivši predsednik grške vlade in diktator Pangalos. Pomočnik zunanjega ministra Jovan Marković je na to zadnje vprašanje odgovoril, da je jugoslovanska vlada smatrala take neresne in bedaste vesti, ki so pred kratkim krožile po grških listih, za nevedne odgovore.

Naša trgovina s Švedsko. Naša trgovina s Švedsko je še zelo neznatna, dasi obstojajo vsi pogoji za intenzivnejše gospodarske stike med nami in to državo. Leta 1925 je znašal izvoz iz naše države v Švedsko 6 milijonov 537.790 dinarjev. Leta 1921 je znašal naš izvoz na Švedsko samo 48.160 Din in je tedaj porast izvoza v letu 1925 sicer zadovoljiv, vendar bi bilo pričakovati, da se bo še bolj razvil. Pri izvozu na Švedsko tvori največjo postavko naše žito in sicer se je od celokupnega izvoza v letu 1925 izvozilo samo žita za 5.735.000 Din, medtem ko odpade malenkostni ostanek na vse druge produkte, ki se izvažajo od nas na Švedsko.

Jugoslovansko-grška pogodba. Grški listi in načelniki strank se postavljajo na nasprotno stališče glede jugoslovansko-grške trgovinske pogodbe, češ, da je Pangalos napram Jugoslaviji preveč popustil, ker je dovolil aktivno izrabljanje njene

LISTEK.

ODREDBE O DRŽAVNIH NABAVAH PO ZAKONU O DRŽAVNEM RAČUNOVODSTVU O NJIHOVEM IZVAJANJU V PRAKSI.

(Referat tajnika Centrale industrijskih korporacij g. dr. Cvetka Gregoriča na IV. gospodarskem kongresu v Beogradu.)

(Nadaljevanje.)

Naposled moramo navesti še nekatere slučaje, kateri dokazujejo, da se pri oddajanju licitacij ne postopa po principu, da se po možnosti priznava prvenstvo domačim podjetjem. V nekem slučaju je šlo za dobavo raznih predmetov. Domača firma je bila za nekatere predmete dražja, za nekatere pa cenejša od cene inozemskega blaga po vračunjenem odstotku zaščite. Celotna cena ponudbe domače firme za vse predmete licitacije je bila dražja nego inozemske ponudbe po vračunjenem zaščitnem odstotku. Radi tega domača firma ni dobila dobave, dasi bi se ji mogla oddati brez vsakih težav vsaj za predmete, za katere je stavila cenejšo ponudbo. V drugem slučaju je bila razpisana istotako dobava raznih predmetov. Za nekatere predmete je bila domača firma cenejša, za nekatere pa

dražja od inozemske ponudbe. Skupna cena domače firme za vse predmete dobave je bila nižja nego cena inozemske ponudbe po vračunjenem zaščitnem odstotku. V tem slučaju se je dobava oddala na škodo domače firme, ki je dobila dobavo samo onih predmetov, glede katerih je bila cenejša in za katere je kalkulirala povsem nerentabilno ceno samo zato, da bi bila glede skupne vsote cenejša in da dobi celo dobavo, katere je bila razpisana.

Sličnih slučajev je mnogo in so dokaz, da državna administracija nima dovolj ljubavi in prijateljstva za domače gospodarstvo.

Kavejca, obveza ponudnika.

Glede višine kavejce se izraža želja, da se kavejca za domače ponudnike z czirom na težke prilike zniža.

Ravnatako se želi, da ministrstvo za finance z uporabo določila čl. 24 pravilnika dovoli registriranje garantnih pisem tudi pri delegacijah ministrstva financ, odnosno pri oblastni finančni direkciji v Novem Sadu.

Podjetjem, posebno manjšim, bi bilo treba olajšati udeležbo pri licitacijah, čeprav bi se licitacije ne udeležili osebno, da si tako prihranijo stroške potovanja na licitacijo ali stroške zastopnika pri licitaciji. Radi tega bi bilo potrebno, da se dovoli ponudnikom, ki pošljejo svoje ponudbe po pošti, da položijo kavejco najkasneje istočasno s ponudbo, a da sme kavejca biti priložena tudi zaprti ponudbi.

Vsi ponudniki, ki so se udeležili licitacije ali direktne pogodbe, ostanejo po čl. 40 a in 53 pravilnika s svojimi ponudbami v obvezi, dokler se odločba o licitaciji ne priobči licitantom; še le ob tej priliki se ponudnikom vrača kavejca.

Ze na drugem kraju smo razložili, da se vsled zavlačevanja odločbe o licitaciji (večkrat tudi znatno preko zakonito določenega 30-dnevnega roka) more napraviti ponudniku, ako se mu oddajo nabave ali dela z veliko zamudo, ogromno škodo.

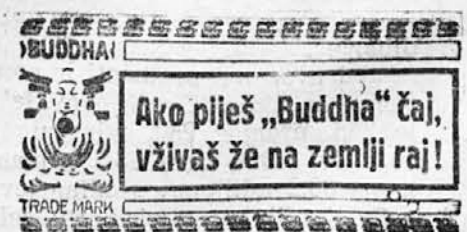
Radi tega je treba v zakonu (čl. 90 ali 96) sprejeti določilo, da licitanti ostanejo v obvezi samo gotov čas, a po preteku tega časa morejo s posebno izjavo ponudbo umakniti. Rok bi se moral določiti v pogojih po naravi posla in po vrsti blaga. Pri predmetih, glede katerih se cena pogosto menja, bi moral biti rok čim krajši, 10 do 15 dni, eventualno še krajši.

Začasne kavejce bi se morale vračati,

čim prestane obveza posameznih ponudnikov.

Ako bi se licitacija sama imela smatrati bodisi iz formalnih, bodisi iz materialnih ozirov za neuspeho, odnosno ako se kako ponudbo ne smatra za veljavno, se naj varščina vrača takoj po licitaciji. Gospodarski krogi se jako pogosto pritožujejo, da imajo težave pri vračanju kavejca, katere dobivajo nazaj še le vsled raznih intervencij. Dogaja se pogosto, da se licitanti, katerih ponudbe se niso sprejele, ne obveščajo o končni odločbi licitacije, a kadar sami zahtevajo povračilo kavejce, se jim zaračunava še pristojbina za hranjenje kavejce za ves čas izza odbitve licitacije.

Zahtevamo, da se vsi licitanti takoj obveščajo o končni odločbi licitacije in da se hranarina pobira še le počeni od 16. dne po vročitvi obvestila o končni odločbi. (Dalje prih.)

slanine na debelo 19, masti 25, šunke 35, prekajenega mesa 30 do 32, prekajenih parkljev 8 do 10, prekajene glave 10, jezika 35, kg koštrunovega mesa 13 do 14, jagunjetine 20, konjskega mesa 6 do 8, kg krakovskih klobas 45, debrecinskih 5, hrenovk 35, safalad 35, posebnih 30, tlačenk 30, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 67, prekajene slanine 28 do 30, piščanec majhen 15 do 18, večji 20 do 25, kokoš 25 do 35, petelin 25 do 30, raca 25, domač zajec 10 do 30, kg krapa 25 do 30, linja 25, ščuke 35, postri 55 do 60, klina 15 do 20, mreže 25, pečenke 15, liter mleka 2.50 do 3, kg surovega masla 40, čajnega masla 55, masla 45, bohinskega sira 36 do 44, sirčka 9 do 10, par jaje 2.50 do 3, liter vina 18 do 20, čaša piva 3.25, vrček piva 4.50 do 5, steklenica piva 5.25 do 5.50, kg belega kruha 6, črnega 5 in rženega 5, kg hrušk 3 do 10, kg jabolk 2 do 8, ena limona 0.75 do 1, kg orehov 12, luščenih orehov 34, češpelj 4 do 6, suhih češpelj 10, kg grozdja 8 do 12, breskev 6 do 8, liter brusnic 8 do 10, kg kave 42 do 74, pražene 56 do 100, kg sladkorja 13.50, v kockah 15.50, kavne primesi 22, riža 7 do 12, liter namiznega olja 20, jedilnega 18, vinskega kisa 4.50, navadnega kisa 2.50, kg soli 3.50, kamene 3.75, celega popra 52, mletega 54, paprike III. vrste 24, sladke paprike po kakovosti 58, liter petroleja 7, kg testenin 8.50 do 12, pralnega luga 3.75, čaja 76, kg moke št. 0 je 5.50 do 6, št. 1 5 do 5.50, št. 2 4 do 4.50, št. 3 3.75, št. 5 3.75 do 4, kg kaše 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjčka 10 do 13, otrobov 2.50, ko-

ruzne moke 8 do 9, ržene moke 5, q pšenice 310 do 320, rži 235 do 260, ječmena 225 do 240, ovska 210 do 250, koruze 220 do 230, ajde 300 do 325, fižola ribničana 350, prepeličarja 320, graha 430 do 500, leče 600, q premoga 43.50, kubični meter trdih drv 150, mehkih drv 75, q sladkega sena 100, polsladkega sena 80, kislega sena 75, slame 50, kg glavne solate 2 do 5, ajserice 3 do 5, endivije 3 do 5, poznega zelja —.75 do 1, rdečega zelja 2 do 3, kislega zelja 3.50, ohrovt 1 do 1.50, karfijol 12 do 16, kolerab 3, kolerab podzemljic 1, kg špinaca 4 do 5, paradižnikov 3 do 4, kumar 1.50 do 2, kumarice za vkisavanje 15 do 18, fižola v stročju 4 do 5, luščenega 3 do 4, čebule 2 do 2.50, česna 5 do 7, krompirja 1.25 do 1.50, repe 1, kisle repe 3, korenja 1 do 3, peteršilja 3, zelenjave za juho 3, kg zelene paprike 20 do 25.

Mariborski trg dne 2. oktobra 1926 je bil kakor po navadi zelo dobro založen. Kupčija je bila zelo živahna, cene so bile le deloma spremenjene. Slaninariji so pripeljali na 41 vozeh 104 zaklane svinje, katere so prodajali na drobno po 10.50 do 27, na debelo pa po 14 do 17 Din/kg. — **Perutnine in domačih živali** je bilo okoli 800 komadov. Cene so bile piščancem 12.50 do 35, kokošem 30 do 45, racam, gosem in puranom 30 do 100, domačim zajcem 5 do 30, golobom 20 do 25 Din komad. — **Krompir, zelenjava in druga živila, sadje, cvetlice:** Krompirja je bilo 26 voz in se je prodajal po 5 do 5.50 Din mernik (7½ kg) oziroma 1.25 do 2 Din kilogram; čebule in česna je bilo 16 voz

in se je prodajala čebula po 1 Din do 3, česen pa 5 do 7 Din venec, solata in ohrovt 0.25 do 2, endivija 1 do 1.50, buče 1 do 2, kumarice 0.25 do 2 Din komad, paradižniki 2.50 do 3.50, kisle zelje 4 Din kilogram, zeljnatih glav je bilo 18 voz po 0.75 do 1.50 Din komad, mleko 2 do 2.50; smetana 11 do 14, oljčno olje 32 do 40, bučno olje 20 do 24 Din liter, surovo maslo 40, kuhano 44 do 50. Čajno 50 do 65 Din/kg, jajca 1.25 do 1.50 Din komad. Sadje: hruške in jabolka 2 do 6, breskve 4 do 8, češplje (so se podražile) 2 do 4 Din kilogram, limone 0.75 do 1.50 Din komad, grozdje banatsko 10 do 12, domače, ki je pa letos zelo vodeno 8 do 10 dinarjev kilogram, cvetlice 0.25 do 5, z lonci vred 15 do 50 Din komad. — **Lončena in lesena roba** 1 do 100 Din komad, brezove metle 2.25 do 5, leseni kurniki 37.50 do 100 Din komad, koruzna slama 25 do 30 Din vreča, leseni ročni vozovi 200 do 500 Din, kočije 1500 Din komad. — **Seno in slama na mariborskem trgu.** V sredo 29. septembra so kmetje pripeljali 14 voz sena, 5 voz otave in 6 voz slame, v soboto 2. oktobra pa 9 voz sena, 6 voz otave in 11 voz slame na trg. Cene so bile senu 80 do 100, otavi 80 do 90, slami pa 40 do 50 Din za 100 kg.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Ekonomsko odelenje direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. oktobra t. l. ponudbe za dobavo granitnih kvadrov, do 12. oktobra t. l. za dobavo platna (Rupfenleinen), stoj-

če plinske peči, kretniških pragov ter raznih krtač, metel in slamnatih podnožnic. Pogoji so na vpogled pri imenovanem odelajniku vsak delavnik od 10. do 12. ure. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 12. oktobra t. l. ponudbe za dobavo cementa in strojnega olja, do 16. oktobra t. l. za dobavo jeklene vrvi. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 12. oktobra t. l. ponudbe za dobavo bakra za transformatorske ovoje, ovijalnega traku in volnenega traku. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci sprejema do 14. oktobra t. l. ponudbe za dobavo jamskega lesa in do 21. oktobra t. l. za dobavo sena. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 25. oktobra t. l. ponudbe za dobavo 2 štedilnikov. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 12. oktobra t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 20.000 kg pšenične moke; dne 15. oktobra t. l. pri komandi 8. zandarmerijskega polka v Ljubljani glede dobave 300 m³ drv; dne 18. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave knjigoveškega kartona; dne 22. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega železa; dne 23. oktobra t. l. pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu glede dobave mehkega lesa; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave materiala za barvanje.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Naznanilo preselitve

Staroznana tvrdka

I. I. NAGLAS

tovarna pohištva v Ljubljani

vljudno naznanja, da se je s svojo prodajalno preselila

iz dosedanjih prostorov v svoje novo opremljene lokale

Turjaški trg št. 6

ter upa na nadaljno naklonjenost svojih cenj. odjemalcev.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debele

Inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Trgovci, inserirajte v Trgovskem listu!

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točno in solidna postrežba! Zahtevajte cenike

Edino šivalni stroji in najboljši kolesa

za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Nejnižje cene! Gritzner Adler

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. Poup v vezetu brezplačno. — Večletna garancija.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

prilporeča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave s električnim

obratom.

CENIK NA RAZPOLAGO!

WINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

Oglejte si

bogato zalogo nogavice in rokavice za dame, gospode in otroke, vezene, navškov in čipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebnih za šivilje, krojače in čevljarje

na veliko in malo po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi levo.